

Mevrouw Vos in haar kamer in het verzorgingstehuis, april 2014 (links) en in haar huis aan de Jan van Galenstraat, april 2007.

'ZE STUREN ME ER TOCH NIET UIT, HÈ?'

Mevrouw Vos verhuisde naar een verzorgingstehuis voor de zorg en gezelligheid. Langzaam maar zeker nemen beide voordelen af. Leegstand dreigt. „Waar moet ik dan heen?”

Thuis blijven

ZZP staat voor zorgzwaar-
tepakket. Het CIZ (Cen-
trum Indicatiestelling
Zorg) bepaalt voor welk
pakket een hulpbehoeven-
de in aanmerking komt. De
groepen die voortaan geen
recht meer hebben op een
plek in een verzorgingsin-
stelling die valt onder de
Algemene Wet Bijzondere
Ziektekosten (AWBZ):
ZZP1 Mensen met dit
pakket kunnen zichzelf
wassen en aankleden en
gaan nog naar buiten.
ZZP2 Deze mensen behoe-
ven zorg en begeleiding,
omdat hun lichamelijke
klachten toenemen.
ZZP3 'Groep 3' heeft
begeleiding en intensieve
verzorging nodig. Zij krij-
gen door ouderdom steeds
meer lichamelijke klach-
ten, bovendien voelen zij
zich geestelijk niet meer zo
sterk.
Mensen uit genoemde
groepen worden geacht
voortaan thuis te blijven
wonen. Zij kunnen een
PGB (Persoons Gebonden
Budget) aanvragen bij de
gemeente. De gemeente
bekijkt dan voor welk
bedrag deze ouderen in
aanmerking komen. De
cliënt bepaalt vervolgens
welke zorginstelling hem
of haar dagelijks thuis mag
komen verzorgen.

Zonnestralen bereiken nog net het raam van een ruime kamer op de tweede verdieping van een hoog, stenen gebouw. Dit pand in hartje Groningen is een verzorgingstehuis. Voor het raam zit mevrouw Vos, gisteren werd ze negentig jaar. Ze staart naar buiten.

Mevrouw Vos is keurig gekleed, heeft haar haren laten knippen, haar nagels laten manicuren. Ze oogt wat moe. Ze zit in een comfortabele fauteuil aan een ronde tafel die schuil gaat onder een getuft Perzisch kleed. Daarop ligt een houten dienblaadje, bekleed met een papieren onderlegger waarin motieven zijn geknipt. Hierop staat een glimmend, koperen schaalje vol snoepgoed dat de houdbaarheidsdatum heeft overleefd. Het is exact hetzelfde schaalje dat tot vorig jaar juli op de eettafel stond in haar voormalige huis aan de Jan van Galenstraat. Zelfs het vaasje met plastic bloemetjes is meeverhuisd.

Een val in maart 2013 in haar woning aan de Jan van Galenstraat bracht mevrouw Vos naar dit verzorgingstehuis. Oorzaak: slecht functionerende hartkleppen. Een spoed-opname in het ziekenhuis volgde. Daarna werd ze tijdelijk verpleegd en verzorgd in dit tehuis. En ze ontdekte dat het hier veel

gezelliger en aangenamer is dan ze had verwacht. Uitgerekend zij, die juist zo lang mogelijk thuis wilde blijven wonen. Ze bedacht zich niet, nam een makelaar in de arm en verkocht haar huis. Zelfs ver onder de verkoopwaarde, om maar zo snel mogelijk de zonnige kamer te kunnen betrekken.

Mevrouw Vos beseft dat ze erg blij mag zijn met haar plekje, de prachtige kamer, alle voorzieningen dichtbij. Toch maakt ze zich zorgen. Om al die mensen die na haar komen. Ouderen die in dezelfde situatie verkeren, krijgen sinds 1 maart van dit jaar, enkel op basis van een AWBZ-vergoeding, geen plek meer in een verzorgingstehuis. Bewoners overlijden, appartementen blijven leeg. En dat terwijl mevrouw Vos juist voor de gezelligheid verhuisde. „Ze sturen me er toch niet uit, hè?”, vraagt ze bezorgd.

INDICATIE

Sietze Wijma (72) brengt mevrouw Vos af en toe een boodschapje. Dat deed hij al toen ze nog zelfstandig woonde. Wijma werkte in de Thuiszorg. Hij snapt dat mevrouw Vos zich zorgen maakt. „Je hoort verhalen dat mensen ineens naar een ander verzorgings-
tehuis worden overgeplaatst, wanneer leeg-
stand dreigt. Terwijl deze mensen zich juist

zo vertrouwd voelden in dat tehuis. Ze zei tegen mij: 'Waar moet ik dan heen?'”

Sinds 1 maart 2014 komen alleen mensen met de indicatie ZZP4 in aanmerking voor een plek in een verzorgingstehuis. ZZP staat voor zorgzwaar-
tepakket. Mensen die in categorie 4 vallen, kunnen vrijwel niets meer zelf. Bovendien zijn ze vaak zo vergee-
tachtig dat het een gevaar oplevert voor henzelf of de omgeving. „De verzorgingste-
huizen zijn niet op zware indicaties ingericht”, zegt Jannie Mulder, verzorgende in het tehuis van mevrouw Vos. „Deze mensen worden al gauw naar een verpleegtehuis doorgestuurd.” Om leegstand te voorko-
men, zou een tehuis als dat van mevrouw Vos zich moeten omvormen tot een ver-
pleeghuis of een particulier verzorgings-
tehuis. In dat laatste geval is er in de toe-
komst alleen nog plaats voor mensen die
daarvoor de huurprijs en zorg kunnen beta-
len, buiten de vergoedingen van de Algeme-
ne Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) om.

Mevrouw Vos is ingedeeld in ZZP3. Dit betekent dat ze recht heeft op negen tot maximaal elf uur per week aan begeleiding en intensieve verzorging. Wist ze zelf ook dat ze is ingedeeld voor dit pakket? Ze schudt haar hoofd. Heeft de instelling dan

PIET VAN DIJKEN
GRONINGEN

Broodtrommeltje

Meer dan vijftien jaar ging ik elke werkdag voor Radio Noord de straat op om met passanten te praten over een actueel onderwerp. Op 4 oktober ging het steevast over Dierendag. „Mevrouw, mag ik u wat vragen? Heeft u een poes?” En op vrijdag de dertiende altijd over ongeluk. „En meneer, durfde u vanochtend de straat nog op?” De mooiste van de ongeveer 3500 *Straten* die ik heb gemaakt is die over de affiniteit van de Groninger man met zijn broodtrommeltje.

Soms moet je een beetje geluk hebben, getuige de meneer die ik als eerste over dit onderwerp ondervroeg. De man sprak over zijn broodtrommel als over een kostbaar kleinood. Met heel veel liefde legde de Groninger uit dat hij al meer dan dertig jaar hetzelfde trommeltje mee naar zijn werk nam. Enigszins verkleurd was de broodtrommel in al die jaren wel, maar nooit was het bij de man opgekomen om een nieuwe te kopen.

Waarom zou hij? Was er zo aan gehecht.

Alle soorten weer had zijn broodtrommel onder de snelbinders van zijn rijwiel getrotseerd. Bij extreme warmte had de man wel eens hinder van, zoals hij het noemde, doorgelopen beleg. Dan had de transpirerende kaas van de ene boterham zich vermengd met de abrikozenjam van het andere broodje. Vond hij geen probleem, het smaakte prima.

's Avonds bij thuiskomst van zijn werk stond zijn vrouw hem altijd op te wachten. Het eerste dat ze na de gebruikelijke zoen deed was het broodtrommeltje schoon spoelen. Het was de man wel opgevallen dat ondanks haar goede zorgen de broodtrommel steeds meer naar plastic begon te ruiken, maar gelukkig gingen de boterhammen er niet slechter van smaken.

Hij herinnerde zich nog goed dat bij aankoop het broodtrommeltje een prachtige blauwe kleur had, dat inmiddels plaats had moeten maken voor iets dat neigde naar lichtgroen. Maar verder was er niets mis mee. De trommel sloot nog als vanouds en voor de zekerheid had hij altijd nog de beschikking over de brede rubberen rekken die hij van een gulle postbode had gekregen. Zeker weten dat het broodtrommeltje zijn pensioen ging halen.

Deze aflevering van *de Straat* is van een jaar of zeven geleden. Recent was het broodtrommeltje zomaar weer in het nieuws. Wat is namelijk het geval? Vanwege de stijgende kosten in bedrijfskantines nemen steeds meer werknemers zelf brood mee. Inderdaad, in hun eigen broodtrommel. En laat ik nu, zeven jaar na dato, toen ik op straat hier wederom aandacht aan besteedde, een man tegenkomen die net zo prachtig verhaalde over de band van hem en zijn broodtrommeltje als onze bevlogen Groninger.

Trouwens, deze man was afkomstig uit Limburg, waaruit maar weer eens blijkt dat de binding van de man met zijn broodtrommel niet alleen in stad en ommeland oersterk is. Eigenlijk vind ik dit wel een geruststellende gedachte.

Mijn eigen broodtrommeltje gebruik ik momenteel voor het bewaren van voetbalplaatjes. Ben immers sinds vorige maand met pensioen.

wel een zorgplan met haar doorgenomen? Nee, ook niet. „Ja, kind, je wordt hier niets gewaar.” Navraag leert dat mevrouw Vos wel informatie van het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) heeft ontvangen en dat het zorgplan met haar is doorgenomen, maar dat ze dingen vergeet. Vooral wanneer ze bepaalde zaken niet goed begrijpt. „Ik wil ook niet lastig zijn. Wat ik zelf kan doen, doe ik zoveel mogelijk zelf. Alleen 's ochtends ga ik naar beneden en vraag ik of ze m'n schoenen willen vastmaken. Want dat bukken, dat kan ik niet meer.”

Als ze wil, kan ze hulp invoeren. Het tehuis ontvangt voor deze zorguren geld van het zorgkantoor. „Ooh...”, zegt ze, „dus als ik 's avonds naar bed wil, dan roep ik ze en dan mogen ze me helpen met uitkleden? Maar we kregen laatst een brief waarin ons werd gevraagd om de dingen die we zelf konden, zo veel mogelijk zelf te doen.”

Hoe dan ook, wekelijks heeft ze in elk geval recht op maximaal elf uur aan verzorging en begeleiding. Wanneer je weet dat daar ook de uren voor bediening bij de lunch en het afwassen en dergelijke onder vallen, dan blijft er weinig tijd voor mevrouw Vos persoonlijk over.

Zo wordt ze slechts één keer per week gedoucht. Ze probeert zich elke dag staande bij de wastafel te wassen en zelf haar kleding aan te trekken. Terwijl ze met haar indicatie dus eigenlijk recht heeft op dagelijkse begeleiding en verzorging. Vanwege de pijn in haar rug, doet ze 's ochtends ruim een uur over het aantrekken van de steunkousen. Ondertussen is er een infectie op haar rug geconstateerd, precies op de plek waar ze niet bij kan bij het wassen.

ZELF SMEREN

De avonden lijken sinds 1 maart veel langer en stiller. Tot die tijd kon ze 's avonds om zes uur een broodje in de kantine eten, en dronk ze erna een extra kopje koffie. Ook dat is nu afgeschaft. Nu wordt er rond zes een broodje op de kamer gebracht dat je zelf moet smeren. Zonder kopje thee of koffie, zonder gezelligheid.

Nee, mevrouw Vos vraagt niet om hulp. Zij heeft zelf meegemaakt hoe zwaar het is als je je eigen, hulpbehoevende grootouders

in huis moet nemen en verzorgen. Zelfs al kwam de zuster van het Groene Kruis dagelijks langs voor de nodige verpleging. Twee jaar lang woonden de grootouders bij hen in, nadat haar grootvader gedeeltelijk verlamd raakte. Mevrouw Vos was toen nog jong. Het was tijdens de crisis voor en tijdens de oorlog. Die periode is niet te vergelijken met nu, zegt ze. Ernstig: „We hebben het arm gehad, hoor. Maar die zuster van het Groene Kruis, dat was wel fantastisch.”

Ze vindt het daarom een goede zaak dat de overheid wil dat de verpleegkundige terug komt in de wijken. „Maar dat ze willen dat de ouders weer bij de kinderen in huis komen, daar ben ik vreselijk fel op tegen”, roept ze stellig. Haar moeder riep destijds dat ze één ding wenste en dat was, dat ze nooit bij haar kinderen in huis opgenomen zou hoeven worden. Puur vanwege de ervaring met haar eigen ouders. Gelukkig kwam het niet zover. De ouders van mevrouw Vos zijn in hun eigen huis overleden.

Als ze vorig jaar had geweten, dat de zorg in Nederland zo zou veranderen, was ze dan liever aan de Jan van Galenstraat blijven wonen? Ze schudt haar hoofd. Het is in het verzorgingstehuis nog altijd vele malen beter geregeld, vindt ze. Tenminste, nu nog wel. „Je kunt hier heel gemakkelijk bij elkaar op bezoek. En elke dag worden er leuke activiteiten georganiseerd. Van een middag naar de smartlappenclub in Haren tot een middag struisvogels bewonderen in Boeraker. Ik zit nu in het zangkoor en mag twee ochtenden in de week voorlezen. Hier heb ik een doel! En je hoeft maar op de knop te drukken en er staat een verzorgende in je kamer. Thuis was ik vaak bang 's avonds. Hier voel ik mij veilig.”

„Thuis moest ik vaak heel lang wachten tot er iemand van Thuiszorg kwam. Ik zag en sprak daar lang niet zoveel mensen als nu.” Terwijl ze vertelt, betreft haar gezicht. Daarna staart ze naar buiten. Ze lijkt zich opnieuw zorgen te maken. Vervolgens concludeert ze: „Ik ben erg tevreden hier. Maar als het ophoudt is het ook goed.”

Om de veiligheid van de geïnterviewde te waarborgen, zijn alle namen in dit stuk gefingeerd en is de naam van het verzorgingstehuis niet bekend gemaakt.